

сприймаються дітьми комічні (сварки Кайдашихи з Мотрею «Кайдашева сім'я» І. Нечуя-Левицького) та драматичні (зустріч та прощання Мавки з Лукашем «Лісова пісня» Лесі Українки) сценки.

Пропагування читання – важливе завдання вчителя-словесника. Адже книга – джерело пізнання й дослідження світу, можливість зрозуміти інших. Людина не може жити повноцінно, ігноруючи читання. На цих істинах учитель має постійно акцентувати увагу учнів. Цьому сприятиме й організований у кабінеті української мови й літератури куточок буккросингу.

Буккросинг (англ. Bookcrossing) – це суспільний рух, що діє за принципом «звільнення» книг у громадських місцях, його суть у тому, що людина, прочитавши книгу, залишає її у парку, кафе, вагоні метро, для того, щоб інша, випадкова, людина могла цю книгу знайти і прочитати, та у свою чергу повторити процес.

Ідею буккросингу запропонував спеціаліст з інтернет-технологій Рон Хорнбекер у травні 2002 року. Для початку він залишив 20 книг з пояснювальними написами в холі свого готелю.

Літературу до кабінету української мови й літератури можуть приносити самі діти, тематика книжок різноманітна, основна вимога – книги повинні бути написані українською мовою.

Залучення вихованців до художньої літератури вимагає від особистості словесника нестандартного художньо-педагогічного мислення, відкритості до діалогу в координатах «письменник – учитель – учень», постійних творчих пошуків [1, с. 17].

Список використаних джерел:

1. Куцевол О. М. Теоретико-методичні основи розвитку креативності майбутніх учителів літератури: монографія / О.М. Куцевол. – Вінниця: Глобус-Прес, 2006. – 348 с.
2. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посібн. / О.І. Пометун, Л.В. Пироженко. За ред. О.І. Пометун. – К.: Видавництво А.С.К., 2004. – 192 с.

Пікулицька Л.В.

старший викладач,

Сумський національний аграрний університет

СУТЬ І ХАРАКТЕРИСТИКА МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ РМІ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

ВНЗ України звертають особливу увагу навчанню монологічному мовленню як виду мовленнєвої діяльності. На сучасному етапі такий підхід до зазначеної проблеми є актуальним у зв'язку з розширенням міжнародних відносин, з можливістю студентів брати участь у міжнародних наукових конференціях. Процес розвитку мовленнєвих навичок і вмінь на кожному етапі має свої особливості, які визначаються конкретними умовами навчання. Навчити висловлювати свої думки в монологічній формі є однією з найважливіших практичних цілей навчання російській мові як іноземній.

Монологічне мовлення визначають як зв'язне безперервне висловлювання однієї особи, адресоване одному або кільком

співрозмовникам. Метою такого висловлювання є потреба вплинути на інших людей, у чомусь їх переконати, чогось домогтися.

Монолог – це односпрямована форма мовлення, в якому інформаційний потенціал мовця вищий, за потенціал слухача. Для монологу характерне не обмін, а передавання інформації від мовця до слухача.

Монологічне мовлення характеризується контекстуальністю, воно повинно бути зрозумілим саме по собі. У тексті монологу повинно бути сказано все, що в діалогічному мовленні може бути очевидним із ситуації.

Без мовної бази, без володіння потрібною кількістю різноманітних мовних одиниць і уміння їх варіювати студент-іноземець не може викласти свої думки іноземною мовою у формі монологічного мовлення.

У вищій школі навчають двох видів монологічного мовлення: підготовленого та непідготовленого. Підготовлене мовлення – це висловлювання, елементи якого попередньо відпрацьовуються, автоматизуються у понадфразових єдностях, а потім репродукуються у формі повідомлення, розповіді, інформації. Непідготовлене мовлення – це такий рівень володіння мовою, на якому мовець може без підготовки, без опори на попередньо задані мовні одиниці, без спонукання та допомоги з боку викладача використати засвоєний раніше мовний та мовленнєвий матеріал в комбінаціях та ситуаціях, які не мали місця в попередніх видах роботи на занятті. Таке мовлення називається спонтанним. Підготовлене усне мовлення – це один з етапів формування умінь непідготовленого мовлення, яке є метою навчання.

Непідготовлений за змістом, формою та часом монолог – нормальне, природне та найчастіше явище в спілкуванні, але повністю підготовлений за цими аспектами монолог – явище також зовсім не поодиноке. Саме такими є доповіді, презентації, заздалегідь заплановані виступи перед аудиторією. Тому, навчаючи іноземній мові, необхідно формувати вміння і непідготовленого, і підготовленого монологічного мовлення.

На думку більшості вітчизняних і зарубіжних авторів, основним прийомом у навчанні монологічному мовленню є переказ тексту. Так, М. Уест вважає, що розвитку вільного мовлення можна досягти поступово від переказу тексту словами автора до переказу його власними словами [2, с. 54]. Але не можна обмежуватися тільки переказом тексту. Отже, підбирати тексти потрібно так, щоб будити думку студента, стимулювати до обговорення.

Монологічне мовлення характеризується певними психологічними та лінгвістичними особливостями, які слід врахувати у процесі його навчання.

З погляду психології монологічне мовлення характеризується такими рисами:

- 1) відносно безперервний спосіб мовлення – монологічне висловлювання не обмежується однією фразою, а являє собою понадфразову єдність, яка триває протягом певного часу, не перериваючись, завдяки чому досягається завершеність думки;

- 2) послідовність і логічність – ці якості мовлення реалізуються в розвитку ідеї основної фрази шляхом уточнення думки, доповнення до неї, пояснення, обґрунтування тощо;

- 3) комунікативна спрямованість – мовленнєві одиниці, які використовуються у вправах, завжди співвідносяться з ситуацією спілкування.

Щодо комунікативних особливостей, то монологічне мовлення виконує такі функції:

- 1) інформативну – повідомлення інформації про предмети чи події навколишнього середовища, опис дій, явищ, стану;
- 2) впливову – спонукання до дії чи попередження небажаної дії, переконання щодо справедливості чи несправедливості тих чи інших поглядів, думок, переконань, дій;
- 3) експресивну – використання мовленнєвого спілкування для опису стану, в якому знаходиться той, хто говорить, для зняття емоційної напруженості.

Залежно від комунікативної функції монологічного мовлення розрізняють кілька типів висловлювань. До них належать повідомлення, опис, розповідь. Повідомлення характеризується хронологічною послідовністю, опис – фактологічною, а розповідь – сюжетно-фабульною. Такий характер мовлення вимагає від іноземних студентів адекватних умінь: правильно складати одну завершену фразу; комбінувати різноструктурні фрази; розширювати, доповнювати вже засвоєні мовленнєві зразки відповідно до цілей та умов спілкування; вільно викладати свої думки; обговорювати факти, події; розкривати причинно-наслідкові зв'язки подій та явищ.

Відповідно до методики навчання іноземним мовам виділяють три етапи формування монологічних умінь. В основу кожного з них покладена нова якість висловлювання студентів, причому ця якість обов'язково призводить до збільшення обсягу зразків мовлення, що використовуються студентом.

Завдання першого етапу мають мету: міцно засвоїти й закріпити мовний матеріал з теми; навчитися висловлювати на його основі одну завершену думку; об'єднувати 2-3 фрази в одну понадфразову єдність.

Завдання другого етапу полягають у тому, щоб навчити студентів переходити від одного мовленнєвого зразка до іншого, дотримуючись при цьому логічного зв'язку речень за вивченою темою. Кожне наступне речення повинно доповнювати, розкривати або уточнювати думку, висловлену у першій фразі.

Навчання монологічному мовленню на цьому етапі здійснюється за допомогою різних опор, зображальних, вербальних, комбінованих.

У ролі зображальної опори можуть бути окремі слайди, тематичні та сюжетні схеми, кодограми. Вони допомагають створити навчально-мовленнєву ситуацію, а також варіювати її і, відповідно, мовлення студентів.

Важливим видом вербальної зорової опори є підстановча таблиця, яка здатна забезпечити логічний зв'язок речень, їх граматичну правильність, належний вибір усіх необхідних мовних засобів для побудови власного висловлювання.

Основне завдання третього етапу – навчити студентів створювати монологічні висловлювання текстового рівня різних функціонально-змістових типів. Третій етап навчання монологічному мовленню характеризується розвитком умінь висловлювати своє особисте ставлення до фактів чи подій, про які говорить студент; формулювати критичну оцінку і доводити правильність будь-якого факту; залучати до свого мовлення елементи міркування, аргументації. Одночасно повинно відбуватися збільшення обсягу

висловлювання. Студенти повинні заздалегідь засвоїти ряд словосполучень і штамів, характерних для монологічного мовлення.

Монологічне мовлення можна розвивати за допомогою вправ з опорою на питання: 1) вправи на з'єднання чи роз'єднання речень; 2) запам'ятовування фраз та їх трансформацію; 3) розширення чи заміна речень; 4) повідомлення описового характеру; 5) оцінка матеріалу, який прочитано чи прослухано, а також і без опори на питання: 1) складання логічно-синтаксичної схеми послідовності фраз; 2) опора на ситуацію; 3) з опорою на текст або наочність.

Таким чином, необхідно зазначити, що навчання монологічному іншомовному мовленню є складним процесом, який поряд із засвоєнням граматичного та лексичного матеріалу потребує також розвитку ситуативного та творчого мислення студентів.

Список використаних джерел:

1. Зимняя И.В. Психология обучения неродному языку / И.В. Зимняя. – М.: Рус. яз., 1988. – 219 с.
2. Тарнопольський О.Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому навчальному закладі освіти: Навчальний посібник / О.Б. Тарнопольський. – Фірма «ІНКОС», – 2006. – 248 с.

Сіроштан О.П.

викладач,

*КВНЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний коледж
імені Т.Г. Шевченка»*

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Вибір Україною курсу на входження до європейського освітнього простору, інтеграція з європейськими країнами, інтернаціоналізація ділових стосунків у різних сферах діяльності людини підвищує попит на спеціалістів, здатних впроваджувати вимоги нового Державного Стандарту України з іноземної мови, Рекомендацій Ради Європи, тобто сучасному суспільству потрібна творча особистість.

Національна доктрина розвитку освіти акцентує увагу на підготовці педагогічних працівників, їх професіоналізмі, вдосконаленні як важливій умові модернізації освіти. Таким чином, стрижнем професійної підготовки спеціаліста ХХІ століття стає розвивальна домінанта, виховання відповідальності творчої особистості, яка здатна до самоосвіти і саморозвитку, вміє критично мислити, опрацьовувати різноманітну інформацію, використовувати набуті знання і вміння для творчого розв'язання проблем, прагне змінити на краще своє життя і життя своєї країни.

Кардинальні зміни, що відбулися в мовній політиці в Європі та Україні, ведуть до оновлення мети, змісту, засобів освіти особистісним компонентом. Державний освітній стандарт з іноземної мови для вищої освіти передбачає розвиток комунікативної компетенції майбутнього вчителя, готового до формування творчої особистості своїх учнів. Відповідно у державних вимогах